

RIIGIKOGU
KORRUPTSIOONIVASTASE SEADUSE KOHALDAMISE
ERIKOMISJON

**ERIKOMISJONI 2008. AASTA TÖÖ ARUANNE JA ÜLEVAADE
KORRUPTSIOONIVASTASE SEADUSE KOHALDAMISEST**

TALLINN 2008

Sisukord

1. Riigikogu korrupsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni töö aruanne (jaanuar – detsember 2008)	3
1.1. Erikomisjon majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjana.....	3
1.2. Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine ja analüüsimine	7
1.3. Erikomisjoni töö valimiskampaania rahastamise aruannetega.....	7
1.4. Korrupsioonivastasest strateegiast aastateks 2008-2012 ja erakondade rahastamise läbipaistvuse tõhustamisest	9
1.5. Komisjoni istungid	10
2. Avaliku sektori ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide (MHD) esitamise andmed	13
2.1. Ministeeriumid ja nende valitsemisala riigiasutused.....	13
2.2. Põhiseaduslikud institutsioonid.....	17
2.3. Maavalitsused	18
2.4. Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid	19
2.5. Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud	19
2.6. Kohalike omavalitsuste (valdade/ linnade) volikogude andmed.....	21
2.6.1. Andmed linnadelt	21
2.6.2. Andmed valdadelt	22
2.7. Koondandmed MHD-de laekumiste ja KVS-i rikkumiste kohta 2008. aastal	25
MHD-de laekumised	25
3. Komisjoni edasisest tegevuskavast	27

1. Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni töö aruanne (jaanuar – detsember 2008)

Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon moodustati 2007. aasta 10. mai otsusega Riigikogu kodukorra seaduse ning korruptsioonivastase seaduse alusel. Riigikogu otsuse alusel kuuluvad erikomisjoni koosseisu järgmised Riigikogu liikmed:
Jaanus Marrandi (Erakond Eestimaa Rahvaliid) – komisjoni esimees
Kaia Iva (Erakond Isamaa ja Res Publica Liit) – komisjoni aseesimees
Maret Merisaar¹ (Erakond Eestimaa Rohelised) – komisjoni liige
Tatjana Muravjova (Eesti Reformierakond) – komisjoni liige
Kadri Simson (Eesti Keskerakond) – komisjoni liige
Heljo Pikhof (Sotsiaaldemokraatlik Erakond) – komisjoni liige
Erikomisjoni liikmete asendusliikmeteks on Mai Treial (Erakond Eestimaa Rahvaliid), Ken-Marti Vaher (Erakond Isamaa ja Res Publica Liit), Aleksei Lotman (Erakond Eestimaa Rohelised), Taavi Rõivas (Eesti Reformierakond), Aivar Riisalu (Eesti Keskerakond), Mark Soosaar (Sotsiaaldemokraatlik Erakond).

Kuueliikmeline erikomisjon täidab korruptsioonivastases seadusest, Euroopa Parlamendi valimise seadusest, kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadusest, Riigikogu valimise seadusest ning ülalmärgitud Riigikogu otsusest tulenevaid ülesandeid.

1.1. Erikomisjon majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjana

Korruptsioonivastase seaduse § 14 lõigete 2 ja 8 kohaselt on erikomisjon teatud ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide hoidja. Komisjonile peavad majanduslike huvide deklaratsiooni esitama Riigikogu liikmed, Vabariigi President, Vabariigi Valitsuse liikmed, Riigikohtu esimees ja liikmed, Eesti Panga Nõukogu esimees ja liikmed, Eesti Panga president, kaitseväge juhataja ja ülemjuhataja, riigikontrolör ja Riigikontrolli peakontrolörid, õiguskantsler, suursaadikud, riigi peaprokurör, juhtivad riigiprokurörid ja juhtivprokurörid, ringkonnakohtu esimehed, haldus- ja maakohtu esimehed, maavanemad, riigisekretär, abiministrid, Eesti Teaduste Akadeemia president ja avalik-õiguslike ülikoolide rektorid (KVS § 14 lõige 2) ning avalik-õigusliku juriidilise isiku (Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Kultuurkapital, Eesti Rahvusringhääling, Rahvusoper Estonia, Eesti Arengufond, Tagatisfond, Eesti Haigekassa ja Eesti Töötukassa) nõukogu liikmed (KVS § 14 lõige 8). Eelloetletud ametikohtadelt lahkunud isikud (v.a Riigikogu liikmed ja Vabariigi President) peavad seaduse kohaselt erikomisjonile oma majanduslike huvide deklaratsiooni esitama veel kahel järgneval aastal pärast ametikohalt lahkumist. See tingib deklarantide arvu iga-aastase muutumise. 2008. aasta detsembrikuu seisuga oli isikuid, kes peavad oma majanduslikke huvisid deklareerima erikomisjonile, 336.²

Korruptsioonivastase seaduse § 13 lõike 1 kohaselt esitatakse iga-aastane majanduslike huvide deklaratsioon üks kuu pärast tuludeklaratsiooni esitamise tähtaega.

¹ Maret Merisaar määrati Aleksei Lotmani asemel komisjoni liikmeks Riigikogu 2008. aasta 13. mai otsusega, senine komisjoni liige Aleksei Lotman määrati Maret Merisaare asendusliikmeks.

² Võrdluseks 2005. oli 391; 2006 oli 333 ja 2007. aastal 344 deklaranti.

Riigikogu korrupsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon väljastas ajavahemikul 25. märtsist kuni 27. märtsini majanduslike huvide deklaratsiooni vormi ja selle täitmise juhendi 335 ametiisikule.

Tähtaegselt esitatuteks loeti deklaratsioonid, mis olid esitatud või postitatud hiljemalt 30. aprillil.

Seaduses sätestatud tähtajaks laekus täidetuna 330 deklaratsiooni. Õigeaegselt esitasid oma majanduslike huvide deklaratsiooni Vabariigi President, Riigikogu liikmed, Vabariigi Valitsuse liikmed, abiministrid, riigisekretär, Riigikohtu esimees ja liikmed, Eesti Panga Nõukogu esimees ja liikmed, Eesti Panga president, kaitseväge juhataja, riigikontrolör, Riigikontrolli peakontrolörid, õiguskantsler, maavanemad, prokurörid, ringkonna-, haldus- ja maakohtute esimehed, Teaduste Akadeemia president ning Eesti Rahvusraamatukogu Nõukogu, Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu, Rahvuskooper Estonia nõukogu, Tagatisfondi nõukogu, Eesti Töötukassa nõukogu ja Eesti Arengufondi nõukogu liikmed.

Hilinenult laekus deklaratsioon ühelt endiselt ametiisikult, kahelt Eesti Haigekassa nõukogu liikmelt ja ühelt Kultuurkapitali nõukogu liikmelt. Hilinejatelt nõudis komisjon seletuskirja hilinemise põhjuste kohta.

Riigikogu erikomisjonile esitatavatest deklaratsioonidest kuuluvad avalikustamisele Riigi Teataja Lisas Riigikogu liikmete (101), Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse liikmete (15), riigisekretäri, Riigikohtu esimehe ja liikmete (19), Eesti Panga Nõukogu esimehe ja liikmete (7)³, Eesti Panga presidendi, kaitseväge juhataja, riigikontrolöri, õiguskantsleri, suursaadikute (41), riigi peaprokuröri, ringkonnakohtu esimeeste (3), halduskohtu esimeeste (2), maakohtu esimeeste (4) ning maavanemate (16)⁴ deklaratsioonide andmed seaduses sätestatud ulatuses.

Riigi Teataja Lisas avalikustati 2008. aasta 26. juunil 217 deklaratsiooni (RTL 2008, 51). Nende hulgas oli lisaks iga-aastastele regulaarsetele deklaratsioonidele Riigikogu liikmete Lauri Laasi 27.05.2008 ja Jaanus Marrandi 09.06.2008 täiendavalt esitatud deklaratsioonid.

Avalikustamisele mittekuuluvaid deklaratsioone laekus erikomisjonile 30. aprilliks 2007 kokku 121. Ametiisikud, kelle deklaratsioonid ei kuulu avalikustamisele, on: Riigikontrolli peakontrolörid (5), juhtivad riigiprokurörid (3) ja juhtivprokurörid (4), Teaduste Akadeemia president, avalik-õiguslike ülikoolide rektorid (6), Eesti Rahvusraamatukogu Nõukogu liikmed (3), Eesti Kultuurkapitali nõukogu liikmed (9), Eesti Rahvusringhäälingu nõukogu liikmed (4), Rahvuskooper Estonia nõukogu liikmed (7), Tagatisfondi nõukogu liikmed (4), Eesti Haigekassa nõukogu liikmed (11), Eesti Töötukassa nõukogu liikmed (3), Eesti Arengufondi nõukogu liikmed (3) ning ametiisikud, kes esitavad deklaratsiooni pärast ametikohalt lahkumist (57).⁵

KVS § 13 lõike 2 kohaselt esitasid suve- ja sügisperioodil erikomisjonile uusi deklaratsioone isikud, kelle varaline seis ja varalised kohustused olid varasema deklaratsiooniga võrreldes

³ Arv ei sisalda EP Nõukogu liikme Harri Õunapuu deklaratsiooni, mis avalikustatakse Riigikogu liikme deklaratsioonina.

⁴ Sealhulgas teenistusest kõrvaldatud Valga maavanema Georg Trašanovi ja Valga maavanema ülesandeid täitva Kalev Härki deklaratsioonid.

⁵ Avalikustamisele mittekuuluvate avalik-õigusliku juriidilise isiku nõukogu liikmete arvu hulka pole arvestatud nõukogu liikmeks olevaid Riigikogu liikmeid ja ministreid, kelle deklaratsioonid kuuluvad avalikustamisele KVS § 15 lg 2 alusel.

oluliselt muutunud või keda oli nimetatud ametikohale, millega kaasneb deklaratsiooni esitamise või uue deklaratsiooni esitamise kohustus.

Avalikustamisele kuuluvate deklaratsioonide esitajatest deklareerisid muudatusi oma varalises seisus Riigikogu liikmed Kristiina Ojuland, Jüri Ratas, Urmas Reinsalu, Hannes Rumm; Taavi Rõivas, Jaanus Marrandi ja Tõnis Kõiv, Vabariigi Valitsuse liige Maret Maripuu, riigikohtunikud Ants Kull (2 tk) ja Henn Jõks, Tartu Halduskohtu esimees Tamara Hristoforova, suursaadikud Andres Tropp, Tiina Intelmann ja Alar Streimann. Eesti Panga Nõukogu esimees Jaan Sven Männik ning suursaadikud Simmu Tiik, Toomas Lukk ja Tiit Naber esitasid deklaratsiooni seoses uuele ametikohale asumisega.

Nende majanduslike huvide deklaratsioonid on avalikustatud 2008. aasta 19. septembri Riigi Teataja Lisas number 77, 31. oktoobri Riigi Teataja Lisas number 87 ja 11. detsembri Riigi Teataja Lisas nr 97.

Avalikustamisele mittekuuluva täiendava deklaratsiooni esitasid perioodil maist detsembrini peaprokurör Airi Mikli, riigiprokurör Margus Kurm ja Eesti Maaülikooli rektorilt Mait Klaassen, kes deklareerisid, et nende varaline seis võrreldes varemdeklareerituga on muutunud.

Korruptsioonivastase seaduse § 16 lõike 2 alusel viis erikomisjon perioodil 6.-20. oktoobrini läbi Riigikogu liikmete (101), Vabariigi Valitsuse liikmete (14) ja maavanemate (15+1)⁶ kontrollküsitluse. Küsitluses osales kokku 131 ametiisikut. Eesmärgiks oli teada saada, kas küsitletute deklareeritud vara, varaliste kohustuste ja täiendavate tuluallikate osas on pärast viimase majanduslike huvide deklaratsiooni esitamist 2008. aastal toimunud olulisi muutusi või mitte.

Kui küsitletud ametiisikute varaline koosseis või selle struktuur oli nimetatud perioodil korruptsioonivastase seaduse § 13 lõike 2 kohaselt oluliselt muutunud, tuli neil küsitluse käigus komisjonile esitada uus deklaratsioon.

83 Riigikogu liiget, 8 Vabariigi Valitsuse liiget ja 12 maavanemat teatasid, et nende deklareeritud vara, varaliste kohustuste ja täiendavate tuluallikate osas ei ole olulisi muutusi toimunud.

Uue deklaratsiooni esitas 18 Riigikogu liiget, 6 ministrit ja 4 maavanemat. Nimetatud ametiisikute deklaratsioonid on avaldatud 11. detsembril 2008. aastal Riigi Teataja Lisas nr 97.

Deklaratsioonide kogumise ja avalikustamiseks ettevalmistamise käigus kontrollib komisjon, kas deklarandid on järginud seaduse nõudeid ja erikomisjoni poolt kinnitatud majanduslike huvide deklaratsiooni täitmise juhendit. Uue, täpsustatud juhendi kinnitas komisjon käesoleva aasta 24. märtsi istungil. Kui esitatud deklaratsiooni andmed on puudulikud, osa välju on täitmata või on ilmselge, et andmete kirjutamisel on eksitud, juhitakse sellele koheselt tähelepanu ja ebatäpsused parandatakse esmase kontrollimise käigus.

Eraldi kontrolli korruptsioonivastase seaduse § 16 alusel pole erikomisjon algatanud.

Kuid oma märtsikuu istungil arutas komisjon Tarmo Vahtre artiklis „Poliitik Laasi õpetab Nõmmele villat ehitama” (Eesti Ekspress, 6. märts 2008) käsitletud teematikat ja võrdles Lauri Laasi poolt komisjonile esitatud majanduslike huvide deklaratsioonis kinnisvara kohta kajastatud andmeid kinnistusregistris olevate andmetega. Andmete kontrollimisel ilmnas, et

⁶ Küsitletute hulka on arvatud teenistusest kõrvaldatud Valga maavanem Georg Trašanov ja Valga maavanema ülesandeid täitev Kalev Härk.

Riigikogu liige ei olnud kinni pidanud korruptsioonivastase seaduse § 13 lõikest 2, mis kohustab varalise seisu muutumisel esitama komisjonile uue majanduslike huvide deklaratsiooni ühe kuu jooksul pärast muutuse toimumist. Komisjon nõudis Lauri Laasilt selgitust, miks ei ole seadust täidetud, ja tegi ettepaneku esitada koheselt uus majanduslike huvide deklaratsioon. Laasi antud selgitusest ilmnas, et tegemist oli inimliku unustamisega ja eksimus kõrvaldati.

Komisjon on reageerinud komisjonile laekunud märgukirjadele.

Nii näiteks laekus käesoleva aasta kevadperioodil komisjonile Loksa linna elanikelt (Mare Jõgise, Valentina Verbova, Sander Piibemanni) kaks kollektiivset märgukirja. Esimeses paluti kontrollida, kas Loksa Linnavolikogu liikmed on rikkunud korruptsioonivastase seaduse sätteid, kui otsustasid volikogu 2007. aasta 20. detsembri istungi protokollil nr 25 kohaselt maksta volikogu liikmetele 2007. aasta eest jõulupremiat. Komisjon nõudis Loksa Linnavolikogult välja kõik asjasse puutuvad materjalid ja jõudis järeldusele, et 2007. aasta jõulupremia on välja makstud ilma õigusliku aluseta (puudus haldusakt) ning tegemist võib olla korruptsiooniohtliku olukorraga. Tulenevalt Riigikogu 2007. aasta 10. mai otsuse punkti 3 lõikest 6 ja punktist 14 ning korruptsioonivastase seaduse § 26⁸ lõikest 2 edastas komisjon kollektiivse märgukirja ja sellega seotud lisamaterjalid Põhja Politseiprefektuurile seisukoha võtmiseks, kas Loksa Linnavolikogu liikmed, Loksa Linnavolikogu esimees ja Loksa linnapea on rikkunud korruptsioonivastase seaduse sätteid. Samuti pöördus erikomisjon Loksa Linnavolikogu poole omapoolse märgukirjaga, milles teatati, et kuna maksmine on toimunud õigusliku aluseta, oleks otstarbekohane nimetatud summad tagastada linnaeelarvesse.

Pärast komisjoni pöördumist Loksa Linnavolikogu poole võttis volikogu 29. mail 2008 vastu otsuse nr 27 „Täiendava hüvituse maksmine”, millega sätestati 2007. aasta jõulupremia maksmine volikogu liikmetele, volikogu esimehele ja linnapeale tagantjärele.

Samas küsimuses laekus kodanikelt täiendav kollektiivne märgukiri, milles paluti kontrollida, kas Loksa Linnavolikogu liikmed on tagasiulatava jõuga haldusakti vastu võttes rikkunud korruptsioonivastase seaduse sätteid. Selle avalduse lahendamise käigus pöördus erikomisjon Lääne-Viru maavanema poole ettepanekuga algatada järelevalvemenetlus Loksa Linnavolikogu 2008. aasta 29. mai otsuse nr 27 seaduslikkuse üle ja ka õiguskantsleri poole ettepanekuga kontrollida Loksa Linnavolikogu 2008. aasta 15. mai määrusega nr 13 kinnitatud „Linnavolikogu ja volikogu komisjonide tööst osavõtu eest makstava hüvituse suuruse ja maksmise korra kehtestamise” § 11 vastavust kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele.

2008. aasta juulis teatas õiguskantsler, et algatatud järelevalvemenetluse käigus ei tuvastatud Loksa Linnavolikogu 2008. aasta 15. mai määrusega nr 13 kinnitatud „Linnavolikogu ja volikogu komisjonide tööst osavõtu eest makstava hüvituse suuruse ja maksmise korra kehtestamise” § 11 vastuolu kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ega põhiseadusega. Samuti teatas Lääne-Viru maavanem, et järelevalvemenetluse käigus ei ilmnenu, et Loksa Linnavolikogu 2008. aasta 29. mai otsus nr 27 oleks vastuolus põhiseaduse, seaduse või seaduse alusel antud muu õigusaktiga. Septembris 2008 lõpetas Põhja Politseiprefektuur algatatud väärtemenetluse põhjendusega, et volikogu liikmete ja linnavolikogu istungil osalenud linnavalitsuse liikmete tegevuses ei ole tuvastatud süüteo tunnuseid.

1.2. Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine ja analüüsimine

Üheks komisjoni ülesandeks on üleriigiline majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmete kogumine. Korruptsioonivastase seaduse § 14 lõike 13 kohaselt on kõik majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjad kohustatud oma üldistatud arvandmed esitama Riigikogu erikomisjonile kahe kuu jooksul, arvates deklaratsioonide esitamisest deklaratsioonihoidjale.

Komisjon jätkas väljakujunenud praktikat, edastades ministeeriumitele, maavalitsustele, avalik-õiguslike ülikoolide rektoritele, avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogude esimeestele ja kohaliku omavalitsuse üksustele (maavalitsuste kaudu) märgukirjad ja küsimustikud.

Põhiseaduslikud institutsioonid (6) esitasid oma arvandmed õigeaegselt. Tähtajaks, st 1. juuliks 2008 olid arvandmed laekumata kahelt ministeeriumilt 11-st, ühelt maavalitsuselt 15-st, ühelt avalik-õiguslikult ülikoolilt 6-st, kahelt avalik-õigusliku juriidilise isiku nõukogult 7-st.

Tähtajaks olid andmed laekumata ka 78 vallavolikogult (194-st) ja 9 linnavolikogult (33-st). Seega esitas majanduslike huvide deklaratsioonide aruande tähtaegselt 60% vallavolikogudest ja 73% linnavolikogudest.

Kokkuvõtte esitatud arvandmetest on esitatud alates leheküljest 14.

1.3. Erikomisjoni töö valimiskampaania rahastamise aruannetega

Käesoleval aastal jätkus komisjoni töö 2007. aastal 4. märtsi Riigikogu valimistel osalenud erakondade valimiskampaania rahastamise aruannetega.

Erakonnaseaduse § 12⁴ lõike 1 ja Riigikogu valimise seaduse § 65 lõike 1 (RKVS) kohaselt kuulub komisjoni kohustuste hulka aruannete kogumine Riigikogu valimistel osalenud erakondadelt ja üksikkandidaadidelt valimiskampaania läbiviimiseks tehtud kulutuste ning kasutatud vahendite päritolu kohta ja kogutud andmete avalikustamine.

2007. aasta 4. märtsi Riigikogu valimistel osales 11 erakonda ja 7 üksikkandidaati.

5. aprilliks 2007 esitatud valimiskampaania kulude aruannetes oli tasumata arveid 9 erakonnal.

Erakond	Vahendid	Tasutud kulud	Tasumata kulud	Kõik kokku
Eesti Reformierakond	29 967 470	29 967 470	2 500 000	32 467 470
IRL	13 590 416	13 590 415	6 202 663	19 793 078
SDE	4 437 952	4 437 952	3 504 656	7 942 608
Eesti Keskerakond	27 780 565	27 745 980	13 554 961	41 300 941
Eestimaa Rahvaliit	12 119 679	12 119 679	1 315 140	13 434 819
Erakond Eestimaa Rohelised	2 499 960	2 149 868	350 092	2 499 960
Erakond Eesti Kristlikud Demokraadid	2 618 000	2 617 163	2 315 096	4 932 259
Vene Erakond Eestis	1 450	1 450	21 000	22 450
Eesti Iseseisvuspartei	14 350	1 921	9 823	11 744

Erikomisjonile 2007. aastal esitatud täiendavate aruannete kohaselt olid 2007. aasta jooksul kõik Riigikogu valimiskampaaniaga seotud kulud tasunud Eesti Reformierakond (viimane aruanne 10.07.2007)⁷, Eesti Keskerakond (viimane aruanne 10.12.2007), Erakond Eestimaa Rohelised (viimane aruanne 23.10.2007), Vene Erakond Eestis (05.10.2007), Eesti Iseseisvuspartei (viimane aruanne 15.10.2007), Erakond Eesti Kristlikud Demokraadid (viimane aruanne 05.11.2007)⁸.

Seega, 2008. aasta alguseks oli Riigikogu valimiskampaania käigus tehtud kulud tasumata kolmel erakonnal: Isamaa ja Res Publica Liidul (tasumata 3 517 255), Eestimaa Rahvaliidul (tasumata 470 092 krooni) ja Sotsiaaldemokraatlikul Erakonnal (tasumata 559 668,75 krooni).

Eestimaa Rahvaliit esitas täiendava aruande kõigi valimiskampaania kulude tasumise kohta käesoleva aasta juunikuus.

Sotsiaaldemokraatlik Erakond esitas täiendava aruande valimiskampaania kulude tasumise kohta 2008. aasta jaanuaris. Aruande kohaselt jäi erakonnal tasuda veel 559 668,75 krooni. 2008. aasta 27. novembril esitatud täiendava aruande kohaselt oli vahepealsel perioodil tasutud arveid 373,272 krooni ulatuses ja maksta jäi veel 186 393,85 krooni.

Septembrikuus pöördus komisjon Isamaa ja Res Publica Liidu poole järelepärimisega, kas arvete tasumisel on toimunud muudatusi. Oktoobrikuu algul laekus täiendav valimiskampaania rahastamise aruanne, millest selgub, et seisuga 30.09.2008 on erakonnal veel tasumata telereklaami kulud kokku 2 632 002 krooni ulatuses. Selle tasumiseks on koostatud maksegraafik, viimase makse tegemise tähtajaks on määratud 15.08.2009.

2008. aasta septembrikuu algul selgus, et Eesti Reformierakonna 2007. aasta Riigikogu valimiskampaania rahastamise aruandes (esitati komisjonile 5.04.2007) ei olnud kajastatud erakonna nimekirjas kandideerinud, kuid valimiskampaanias eraldi kulutusi teinud Jaanus Rahumäe 600 000-kroonist suhtekorralduskulude arvet Osäühingule Droom. Aruanne nimetatud kulude tasumise ja vahendite päritolu kohta laekus erakonnalt komisjonile 19. septembril. Komisjonipoolsele järelepärimisele vastas erakond, et äriühingu ja Jaanus Rahumäe vahel toimunud tsiviilvaidluse tõttu esitas osäühing arve suhtekorralduskulude kohta Jaanus Rahumäele juulis 2008, pärast arve tasumist esitas Jaanus Rahumägi selle erakonnale ning erakond edastas täiendava aruande nimetatud valimiskampaania kulude tasumise kohta komisjonile. Arutades antud teemat, väljendas komisjon „kahetsust, et 600 000 krooni suurune kulu ei olnud Reformierakonna poolt seni erikomisjonile esitatud 2007. aasta Riigikogu valimiskampaania kulude ja kasutatud vahendite aruannetes kajastust leidnud, ent märkis samas positiivsena asjaolu, et Reformierakond, pärast Jaanus Rahumäelt täiendava informatsiooni saamist tema valimiskampaania tegeliku maksumuse ja tehtud kulude tasumise kohta, esitas erikomisjonile täiendava aruande”⁹. Komisjon tõdes, et erakondade rahastamise teema on jätkuvalt aktuaalne, vaja on täpsustada erakondade rahastamise regulatsiooni, et suurendada erakondade valimiskulude aruannete läbipaistvust.

⁷ 2008. aasta sügisel selgus, et erakonna valimiskampaania kulud suurenesid 600 000 krooni võrra.

⁸ Kuna erakonna esitatud aruannetest ilmnes, et erakond oli valimiskampaanias kasutanud laene eraõiguslikelt juriidilistelt isikutelt, kes Finantsinspektsiooni andmetel ei olnud krediitiasutused (vastuolus erakonnaseaduse § 12¹ lg 4), edastas komisjon materjalid Riigiprokuratuurile, et kontrollida, kas erakond on rikkunud erakonna majandustegevusele ja varale kehtestatud piiranguid ja kas tegemist on karistusseadustiku § 402¹ sätestatud süüiteoga. Riigiprokuratuuri algatatud kriminaalmenetlus Erakonna Eesti Kristlikud Demokraadid kahe juhatuse liikme osas lõpetati oportuuniteediga, kriminaalasi juriidilise isiku suhtes on jõudnud kohtuliku arutamise faasi. Kohtumenetlus jätkub 2009. aastal.

⁹ Erikomisjoni 13.10.2008 protokoll nr 22, päevakorrapunkt 1.

Kõik erikomisjonile esitatud 2007. aasta Riigikogu valimistel osalenud erakondade valimiskampaania rahastamise aruanded on avalikustatud Riigikogu veebilehel aadressil: http://www.riigikogu.ee/index.php?id=42035&parent_id=33456.

1.4. Korruptsioonivastases strateegiast aastateks 2008-2012 ja erakondade rahastamise läbipaistvuse tõhustamisest

2008. aasta 3. aprilli korraldusega nr 164 kiitis Vabariigi Valitsus heaks „Korruptsioonivastase strateegia aastateks 2008-2012” ja selle rakendusplaani (RTL 2008, 29, 433). Korruptsioonivastane strateegia on kättesaadav Justiitsministeeriumi veebilehel aadressil <http://www.korruptsioon.ee/34935>.

Strateegia eesmärk on „...vähendada ja ennetada korruptsiooni avalikus ja erasektoris ning tõsta ühiskonna korruptsiooni- ja eetikaalast teadlikkust ning koosneb kaheksast alaeesmärgist”¹⁰.

Aasta alguses tegeles komisjon arvamuse kujundamisega „Korruptsioonivastase strateegia aastateks 2008-2012”, selle rakendusplaani ning korruptsioonivastase strateegia „Aus riik” aastateks 2004-2007 lõpparuande kohta. Komisjon arutas talle tutvustatud strateegia eesmärgi, meetmeid ja tegevusprojekti omal kahel istungil ja edastas oma seisukohad strateegia kohta Justiitsministeeriumile. Komisjon on veendunud, et strateegias kavandatud alaeesmärkide järjepidev elluviimine aitab vähendada ja tõkestada korruptsiooni strateegias käsitletud valdkondades.

Samuti on positiivne tõdeda, et uues strateegias on arvestatud erikomisjoni 2006. aasta ettepanekut¹¹ ja kavas on välja töötada uus korruptsioonivastane seadus, mis hõlmaks nii huvide konflikti ennetamise muudetud regulatsiooni kui ka majanduslike huvide deklareerimise uut korraldust.¹² Tähtajaks on planeeritud 2009. aasta ja MHD andmekogu asutamise tähtajaks 2010. aasta.

Kevadperioodil toimus nimetatud teemal kohtumine justiitsminister Rein Langiga, et saada ülevaade uue korruptsioonivastase seaduse väljatöötamisega seonduvatest küsimustest. Detsembri algul pöördus komisjon veelkord justiitsministri poole küsimusega, millal esitatakse nimetatud eelnõu Riigikogule.

Euroopa Nõukogu korruptsioonivastase võitlusega tegelevate riikide ühenduse (edaspidi GRECO) III hindamisvooru käigus käis 2007. aasta lõpus Eestis GRECO ekspertide hindamisgrupp (19.-23.11.2007). GRECO III hindamisvooru käigus keskenduti erakondade rahastamise läbipaistvusele ning altkäemaksu ja mõjuvõimuga kauplemise temaatikale. Visiidi käigus kohtuti ka erikomisjoni liikmetega. Eesti aruande kaitsmisel GRECO plenaaristungil Strasbourgis 2008. aasta aprillis anti Eestile 17 kohustuslikku soovitus, millest 9 eesmärk on suurendada poliitika rahastamise läbipaistvust ja aruandlust, vältimaks korruptsiooni erakondade rahastamisel. Eestile antud soovitused tuleb täita hiljemalt 2009. aasta 31. oktoobriks, mil Eestil peab soovituste täitmisest GRECO-le aru andma. Eestile

¹⁰ Strateegia lk 3.

¹¹ Vt komisjoni 2006. aasta aruanne lk 24,

http://www.riigikogu.ee/public/Riigikogu/Korruptsioon/Korruptsioon_aruanne191206.pdf

¹² Strateegia II alaeesmärk 5 meede lk 25.

antud soovitused on kättesaadavad Justiitsministeeriumi veebilehel aadressil <http://www.korruptsioon.ee/34941> ja GRECO veebilehel aadressil: [http://www.coe.int/t/dg1/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2007\)5_Estonia_One_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dg1/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2007)5_Estonia_One_EN.pdf)

Erikomisjon arutas GRECO poolt Eestile erakondade rahastamise kontrolli tõhustamiseks antud soovitusi 2008. aasta kevadperioodil.

Arutelude käigus kohtuti riigiõiguse õigusloome eest vastutava justiitsministriga, et kuulda Justiitsministeeriumi hinnangut GRECO ettepanekutele, mis puudutavad erakondade rahastamise läbipaistvuse ja aruandluse tõhustamist. Justiitsministri hinnangul „... Eestil GRECO soovituste täitmisega probleeme ei ole ning mitmed soovitused kattuvad ministeeriumi enda plaanidega.¹³ Nii on „Korruptsioonivastases strateegias aastateks 2008-2012” VII eesmärgina toodud korruptsiooni vältimine erakondade rahastamisel ning kavandatud vajalikud meetmed ja tegevused. Strateegia kohaselt eeldavad erakondade rahastamisega seotud meetmed ja tegevused erakonnaseaduse muutmist. Tähtajaks on märgitud 2009. aasta.

Seoses erakondade rahastamise kontrolli tõhustamise temaatikaga on komisjoni istungil arutatud ka Riigikohtu Üldkogu 2008. aasta 21. mai otsust kohtuasjas nr 3-4-1-3-07 (RT III, 2008, 34, 228), milles õiguskantsler teeb ettepaneku, „... tunnistada erakonnaseaduse sätteid, milles ei sätestata tõhusat kontrolli erakondade rahastamise üle, põhiseaduse vastaseks ja kohustada Riigikogu looma kontrollorgan, mis vastab miinimumnõuetele.” Riigikohtu Üldkogu jättis õiguskantsleri taotluse rahuldamata.

Komisjon on tõdenud, et erakondade rahastamise kontrolli mehhanisme tuleb tõhustada, kuid tõhusa ja erapooletu järelevalveorgani osas on komisjoniliikmed jätkuvalt eri meelt. On jõutud arusaamisele, et kõiki erakondi puudutavates küsimustes tuleks otsus vastu võtta võimalikult konsensuslikult, kuid küsimuses, kas tõhusat sõltumatut kontrolli peaks teostama eraldiseisev kontrollorgan või komisjon, mis koosneb samade erakondade esindajatest, pole erikomisjon üksmeelsele otsusele jõudnud.

1.5. Komisjoni istungid

Ajavahemikul jaanuarist detsembrini 2008 on toimunud 30 komisjoni istungit.

Lisaks deklaratsioonihoidja ja valimiskampaania rahastamise aruannetega seotud ülesannete täitmisele on erikomisjon parlamentaarse kontrolli käigus kohtunud erinevate alade spetsialistide ja institutsioonide esindajatega ning arutanud mitmesuguseid küsimusi. Komisjon on:

- kujundanud oma arvamuse korruptsioonivastase strateegia aastateks 2008-2012, selle rakendusplaani ning korruptsioonivastase strateegia „Aus riik” aastateks 2004-2007 lõpparuande kohta;
- läbi vaadanud Erakonna Eesti Kristlikud Demokraadid poolt esitatud 2007. aasta Riigikogu valimiskampaania rahastamise aruanded;

¹³ Erikomisjoni 19.05.2008 protokoll nr 14 päevakorrapunkt 1.

- läbi vaadanud Eestimaa Rahvaliidu poolt 16.06.2008 esitatud täiendava aruande 2007. aasta Riigikogu valimiskampaania kõigi kulude tasumise kohta;
- läbi vaadanud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna poolt 16.01.2008 ja 27.11.2008 esitatud täiendavad aruanded 2007. aasta Riigikogu valimiskampaania kulude osalise tasumise kohta;
- läbi vaadanud Eesti Reformierakonna poolt 19.09.2008 esitatud täiendava aruande 2007. aasta Riigikogu valimiskampaania täiendavate kulude ja nende tasumise kohta;
- läbi vaadanud Erakond Isamaa ja Res Publica Liidu poolt 03.10.2008 esitatud täiendava aruande 2007. aasta Riigikogu valimiskampaania kulude osalise tasumise kohta;
- arutanud GRECO III hindamisvisiidi aruandeid ja visiidi käigus Eestile antud soovitusi;
- läbi vaadanud ametiisiku majanduslike huvide deklaratsioonide esitamise juhendi ja üleriigiliste arvandmete saamiseks deklaratsioonihoidjatele esitatava küsimustiku;
- kohtunud riigikontrolöri Mihkel Oviiriga, et saada ülevaade riigikontrolli osast korruptsiooni tõkestamisel ning arutada korruptsiooniohtlikumate valdkondade üle;
- kohtunud Rahandusministeeriumi kantsleri Tea Varrakuga ja finantskontrolli osakonna juhataja kohusetäitja Kaur Siruliga, et saada ülevaade Rahandusministeeriumi koostööst Euroopa Pettustevastase Ametiga;
- kohtunud riigi peaprokuröri Norman Aasaga, et saada ülevaade Riigiprokuratuuri osast korruptsioonivastases võitluses, korruptsiooniohtlikematest üldriiklikest tegevusvaldkondadest ja korruptsioonivastase võitluse käigus saadud praktilistest kogemustest;
- kohtunud justiitsministri Rein Langiga, et saada ülevaade Justiitsministeeriumi arvamusest GRECO III hindamisaruandes Eestile esitatud ettepanekute kohta ning teavet korruptsioonivastase strateegia 2008-2012 meetme 5 (õigusliku regulatsiooni korrastamine huvide konflikti ja korruptsiooni vältimiseks) ajakava kohta;
- kohtunud Põhja Politseiprefekti Elmar Vaheriga, et saada ülevaade Põhja Politseiprefektuuri ja Soome ekspertide poolt läbi viidud koostööprojektist „Korruptsioonivastane võitlus kohalikes omavalitsustes”, samuti korruptsioonivastase seaduse rikkumisega seonduvatest väärtemenetlustest;
- kohtunud Kaitsepolitsei ameti peadirektori Raivo Aegiga ja peadirektori asetäitaja Priit Pastarusega, et saada ülevaade kaitsepolitsei osast korruptsioonivastases võitluses ja nimetatud valdkonna prioriteetidest.
- kohtunud Riigikogu Kantselei direktori Heiki Sibulaga, et saada informatsiooni Riigikogu Kantselei endisele ametnikule esitatud kuriteo kahtlustuse kohta ning teavet kaupade ja teenuste ostmise ning riigihangete korralduse kohta Riigikogu Kantseleis;
- kujundanud oma seisukoha riigieelarve kontrolli komisjonile Riigikontrolli 2009. aasta tööplaani kohta;
- läbi vaadanud ARPAC-i pöördumise ÜRO korruptsioonivastase konventsiooni ratifitseerimise küsimuses;
- arutanud 2008. aasta Eesti korruptsiooni tajumise indeksiga seotud teemasid.
- läbi vaadanud Ukraina suursaadiku Pavel Kirjakovi ettepaneku;
- läbi vaadanud komisjonile laekunud märgukirjad (Mare Jõgise, Valentina Verbova, Sander Piibemanni 2008. aasta 18. märtsi ja 10. juuni ühisavaldused; Kihelkonna vallavolikogu liikmete Marju ja Raivo Lõbusa avaldus Kihelkonna valla majanduslike huvide deklaratsiooni hoidja teemal; Elmar Lemberi ja Inessa Stepanova avaldused);
- läbi vaadanud komisjonile laekunud vastuskirjad (näiteks Erakonna Eesti Kristlikud Demokraadid 25.02.2008 kiri nr 251EKD/02-2008; õiguskantsleri 11.07.2008 kiri nr

6-4/081116/0805010 ja 07.08.2008 kiri nr 6-4/081203/0805624; Lääne-Viru maavanema 06.08.2008 kiri nr 2.1-1/4372 järelvalvemenetluse tulemuste kohta);

- kinnitanud erikomisjoni 2008. aasta tööaruande ja ülevaate korrupsioonivastase seaduse kohaldamisest 2008. aastal.

13.–15. mail käisid komisjoniliikmed Brüsselis (Belgia Kuningriigis), kus kohtuti Euroopa Parlamendi eelarve-kontrollikomisjoni ja Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAFI) esindajatega, Euroopa Kontrollikoja liikme Kersti Kaljulaiuga, Euroopa Parlamendi Eesti saadikutega, Euroopa Komisjoni asepresidendi Siim Kallasega, samuti tutvuti Euroopa Liidu juures asuva Eesti Alalise Esinduse tööga ning kohtuti suursaadiku Raul Mälguga.

2. Avaliku sektori ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide (MHD) esitamise andmed

2.1. Ministeeriumid ja nende valitsemisala riigiasutused

Ministritele saadeti 2008. aastal vastamiseks järgmine küsimustik.

1. Ametiisikute kategooriad ja arv iga kategooria lõikes, kes esitasid MHD, ja laekunud deklaratsioonide üldarv kokku:
 - 1.1 Teie ministeeriumis;
 - 1.2 ministeeriumi valitsemisala ametites ja inspeksioonides ja teistes riigiasutustes;
 - 1.3 ministeeriumi hallatavates riigiasutustes;
 - 1.4 valitsemisalasse kuuluvate äriühingute juhatuste ja nõukogude liikmed;
 - 1.5 valitsemisalasse kuuluvate eraõiguslike sihtasutuste tegevjuhid, juhatuste ja nõukogude liikmed.
2. Kas oli ametiisikuid, kes ei esitanud MHD-d tähtajaks? Märkida arv.
3. Kas oli deklaratsiooni esitamisest keeldujaid (sh deklaratsiooni mitteesitajaid)? Märkida arv.
4. Kas oli deklarante, kes täitsid deklaratsiooni vormi vaid osaliselt? Märkida arv.
5. Juhul kui oli seaduserikkujaid, tuleb lisada, kuidas sellele on deklaratsioonihoidja poolt reageeritud.
6. Ametiisikute arv ministeeriumis ja valitsemisalas, kes deklareerisid, et nad saavad regulaarselt muud tulu (MHD vorm p 12).
7. Kas on esinenud korruptsioonikahtlusi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
8. Kas on esinenud MHD-de kontrollimisi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
9. Kas on esinenud avastatud korruptsioonijuhtumeid? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
10. Kas kedagi ametiisikutest on esitatud vastutusele võtmiseks? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.

Ministeeriumides ja nende valitsemisalas esitas majanduslike huvide deklaratsiooni (edaspidi MHD) 19 145 ametiisikut (2007. aastal laekus deklaratsioonihoidjatele kokku 18 669 deklaratsiooni, seega esitati 2008. aastal 476 deklaratsiooni rohkem kui eelmisel aastal).

	Ministeerium	Ministeeriumis	Valitsemisalas	Kokku	s.h muu tulu deklareerijad
1	Haridus- ja Teadusministeerium	72	164	236	112
2	Justiitsministeerium	62	2622	2684	876
3	Kaitseministeerium	254	3118	3372	1015
4	Keskonnaministeerium	335	437	772	190
5	Kultuuriministeerium	68	192	204	147
6	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	305	359	664	328
7	Põllumajandusministeerium	37	567	604	121
8	Rahandusministeerium	184	1243	1427	267
9	Siseministeerium	682	8139	8821	1459
10	Sotsiaalministeerium	74	36	110	40
11	Välisministeerium	195	0	195	58
	Kõik kokku	2268	16877	19145	4613

Deklaratsioonide esitamist ja täitmist puudutavate korruptsioonivastase seaduse (edaspidi KVS) sätete rikkumisi oli ministeeriumides ja nende valitsemisalas 2008. aastal vähem kui eelmisel aastal. Hilinemisega esitas deklaratsiooni 491¹⁴ ametiisikut (2007. aastal 655). Õigeks ajaks ei laekunud Haridus- ja Teadusministeeriumis 85, Justiitsministeeriumis 79, Kaitseministeeriumis 25, Kultuuriministeeriumis 17, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis 7, Põllumajandusministeeriumis 4, Rahandusministeeriumis 94, Siseministeeriumis 180, Sotsiaalministeeriumis 12 deklaratsiooni ja Välisministeeriumis 1 deklaratsioon. Keskonnaministeeriumis esitasid kõik ametiisikud majanduslike huvide deklaratsiooni tähtaegselt.

Kaitseministeeriumi aruande kohaselt on hilisema esitamise põhjuseks pikaajalised lähetused, täiendavate andmete esitamine, haigused ja puhkused (sh lapsehoolduspuhkus).

Osaliste andmetega esitas deklaratsiooni 728 ametiisikut (23 võrra rohkem kui 2007. aastal). Sagedamini esinenud puudusena töid deklaratsioonihoidjad välja aktsiate ja väärtpaberite koguse ning koguväärtuse kirjutamata jätmise. Samuti esines juhtumeid, kus deklarant deklaratsiooni punktis 10 „Võlad pankadele“ deklareeris eluaseme soetamiseks või remondiks võetud laenu jäägi, kuid punktis 11 „Muud varalised kohustused“ jättis märkimata laenu tagatiseks seatud hüpoteegi.

Kultuuriministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja Välisministeeriumi poolt esitatud aruande kohaselt olid neile laekunud ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonid täidetud nõuetekohaselt.

Deklaratsiooni esitamisest keeldujaid (sh deklaratsiooni mitteesitajaid) oli 2008. aastal kokku 644 isikut (2007. aastal oli deklaratsiooni mitteesitajaid 292).

Haridus- ja Teadusministeeriumi andmete järgi on deklaratsiooni esitamisest keeldunud 3 ametiisikut. Seisuga 27.06.2008 ei olnud deklaratsioon esitanud 13 ametiisikut.

¹⁴ Arvud sisaldavad andmeid nii ministeeriumi kui valitsemisala asutuste kohta.

Justiitsministeeriumi esitatud aruandes on märgitud, et Justiitsministeeriumi valitsemisalas jättis deklaratsiooni esitamata 226 ametiisikut.

Kaitseministeeriumi andmetel on deklaratsiooni esitamisest keeldunud 1 isik. Seisuga 20.06.2008 oli majanduslike huvide deklaratsioon esitamata 255-l Kaitseväes ja Kaitseleiidus teenistuses oleval ametnikul.

Kultuuriministeeriumi aruandes oli deklaratsiooni esitamisest keeldunute arvuks märgitud 1 ja mitteesitajate arvuks 94.

Siseministeeriumi andmetel deklaratsiooni esitamisest keeldujaid otseselt ei olnud, kuid esitamata jätsid politseisüsteemis 20 ning Päästeameti allüksustes 2 endist või teenistusest kõrvaldatud töötajat. Seisuga 25.06.2008 ei olnud majanduslike huvide deklaratsiooni esitanud 138 Piirivalveameti süsteemist lahkunud ametiisikut.

Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas deklaratsiooni esitamisest keeldujaid ei ole. Eraõiguslike sihtasutuste juhatuse ja nõukogu liikmetest jätsid deklaratsiooni esitamata 32 isikut.

Keskkonnaministeeriumi ja Välisministeeriumi esitatud aruande kohaselt deklaratsiooni esitamisest keeldujaid (sh deklaratsiooni mitteesitajaid) ei olnud.

Küsimustiku punktis 5 kirjeldasid deklaratsioonihoidjad, kuidas on seaduse rikkumisele reageeritud ja milliseid meetmeid on kavas ette võtta rikkumiste arvu vähendamiseks.

Haridus- ja Teadusministeeriumi esitatud aruande kohaselt saadeti deklaratsiooni mitteesitajatele mitmekordsed meeldetuletused. Isikutega võeti ka telefoni teel personaalselt ühendust.

Aruandes on märgitud, et osaliselt täidetud deklaratsioonide esitajatele on kavas saata teatis deklaratsioonides esinevate puuduste kohta. 2009. aasta kevadel on sarnaste vigade kordumise vältimiseks plaanis koostada ringkiri, milles tuuakse välja deklaratsioonides sagedamini esinevad vead.

Keskkonnaministeeriumi aruande kohaselt palus deklaratsioonihoidja ebatäpsed ja osaliselt täidetud deklaratsioonid parandada.

Ministeeriumides ja nende valitsemisalas on muu tulu saajate arv suurenenud. Kokku on 2008. aastal märgitud muu regulaarse tulu saajateks 4613 ametiisikut (2007. aastal oli neid 3838).

Ministeeriumide esitatud andmete alusel pole 2008. aastal korruptsioonikahtlusi olnud Haridus- ja Teadusministeeriumis, Justiitsministeeriumis, Kaitseministeeriumis, Keskkonnaministeeriumis, Kultuuriministeeriumis, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis, Rahandusministeeriumis, Sotsiaalministeeriumis ja Välisministeeriumis ning nende valitsemisalades.

Haridus- ja Teadusministeeriumis kontrolliti osaliselt 95 isiku deklaratsioone. Kontrollimisel võrreldi punktis 6 märgitud kinnisvara andmeid kinnistusraamatu andmetega; eluasemelaenu deklareerimise puhul kontrolliti, kas punktis 11 on välja toodud kehtivad hüpoteegid; punkti 8 „Aktsiad, osad ja muud väärtpaberid” puhul kontrolliti äriregistri andmetel isikute osalust äriühingutes.

Vastutusele võtmiseks oli kavas esitada 3 ametiisikut, kes on keeldunud deklaratsiooni esitamisest.

Justiitsministeeriumi aruande kohaselt kontrollisid deklaratsioonihoidjad deklaratsiooni täitmise korrektsust kõigil esitatud juhtudel. Andmete õigsust on kontrollitud Murru Vanglas 13 korral. Kontrollimisi viiakse läbi ka Viru Vanglas ning pistelist kontrolli kavandavad Prokuratuur ja Justiitsministeerium.

Kaitseministeeriumis ja tema valitsemisalas pole deklaratsioonihoidja talle laekunud majanduslike huvide deklaratsioonide andmeid kontrollinud. Julgeolekukontrolli käigus, mis viiakse läbi isikutele riigisaladusele juurdepääsu lubade väljastamisel, on majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimisega tegelenud Kaitsepolitsei ameti ja Teabeameti ametnikud.

Kaitseministeeriumi andmetel tegi Põhja Politseiprefektuur 15.08.2007 otsuse karistada väärtetasjas ühte isikut rahatrahviga korruptsioonivastase seaduse § 26 lg 1 alusel, 17.09.2007 karistas Põhja Politseiprefektuur väärtetasja menetluse raames 3 menetlusalust isikut rahatrahviga.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi aruande kohaselt korruptsioonikahtlusi esinenud ei ole. Kontrolliti Lennuameti lennuliiklusteeninduse- ja lennuväljade osakonna juhataja deklaratsiooni, Kaitsepolitsei määras trahvi ja ametnik lahkus töölt.

Tarbijakaitseameti Tartu- ja Jõgevamaa talituse juhataja puhul avastati korruptsioonijuhtum ja ta vabastati töölt.

Põllumajandusministeeriumi andmetel on uurimisorganeid korruptsioonikahtlustest teavitatud kokku kolmel korral (Jõgeva Sordiaretuse Instituudi peadirektor, Taimetoodangu Inspektsiooni peadirektor, Maamajanduse Infokeskuse peadirektor).

Kaitsepolitsei amet kontrollis Taimetoodangu Inspektsioonis kõigi kõrgemate ametnike (peadirektor, peadirektori asetäitjad, nõunik, osakonnajuhatajad, osakonnajuhataja asetäitjad, büroojuhatajad) majanduslike huvide deklaratsioone. Kokku kontrolliti 41 ametniku deklaratsioone. Korruptsioonijuhtumeid ei avastatud ja vastutusele ei ole võetud ühtki ametiisikut.

Rahandusministeeriumis ning ministeeriumi valitsemisalas olevas Statistikaameti ja Riigihangete Ametis ei ole 2008. aastal majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimisi läbi viidud. Maksu- ja Tolliametis viidi läbi vestlus tollikontrolliosakonna liikuvkontrolli talituse vaneminspektoriga. Vestluse tulemusel langes ära vajadus teostada deklaratsioonide kontrolli korruptsioonivastase seaduse § 16 mõistes.

Rahandusministeeriumis ja tema valitsemisalasse kuuluvates valitsusasutustes ei ole korruptsioonijuhtumeid avastatud ning ametiisikuid ei ole vastutusele võtmiseks esitatud.

Siseministeeriumi valitsemisalas esines korruptsioonikahtlusi ühe politsei struktuuris töötava politseijuhtivinspektori ja ühe vanemohvitseri ametikohal töötava piirivalveametniku suhtes, kes jättis deklareerimata töölepingu alusel töötamise. Politseiametniku puhul kahtlused kinnitust ei leidnud. Piirivalveametniku osas piirduti tähelepanu juhtimisega puudustele deklaratsioonis ja nende puuduste kõrvaldamisega.

Piirivalveameti kontrolliti punkti 12 osas pisteliselt 48 ametnikku ning Politseiametis ja Siseministeeriumis üht ametnikku. Ministeeriumis kontrollis deklaratsioonihoidja laekunud kaebuse põhjal Tõstamaa vallavanema majanduslike huvide deklaratsioonis esitatud andmete õigsust ning vastavalt tööplaanile ka majanduslike huvide deklaratsioonidega esimesel poolaastal tehtava töö korraldamist Politseiametis, Piirivalveameti ja Päästeameti. Käesoleva aasta neljandas kvartalis kontrollitakse kõnesolevat küsimust ka Kodakondsus- ja Migratsiooniametis.

Korruptsioonijuhtumeid majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimisel ei ole avastatud. Seisuga 25.06.2008 pole ametiisikuid vastutusele võtmiseks esitatud.

Keskonnaministeeriumis, Kultuuriministeeriumis, Sotsiaalministeeriumis¹⁵ ja Välisministeeriumis ning nende valitsemisalas ei ole komisjonile esitatud arvamete aruande kohaselt korruptsioonikahtlusi esinenud ning majanduslike huvide deklaratsioone ei ole

¹⁵ Käesoleva aasta septembrikuus esitati Sotsiaalkindlustusameti finants- ja varahaldusosakonna pearaamatupidaja asetäitjale Raili Raudseppale süüdistus raha omastamises: <http://www.arileht.ee/artikkel/441268>

kontrollitud. Samuti pole avastatud korruptsioonijuhtumeid ja kedagi pole esitatud vastutusele võtmiseks.

2.2. Põhiseaduslikud institutsioonid

Põhiseaduslike institutsioonidena käsitab erikomisjon Vabariigi Presidendi Kantseleid, Riigikogu Kantseleid, Riigikantseleid, Riigikohut, Riigikontrolli ja Õiguskantsleri Kantseleid. Need institutsioonid esitavad andmeid ilma küsimustikku saamata. Deklaratsiooni esitajad on määratletud asutuste juhtide poolt KVS § 14 lõike 1 alusel. Kokku laekus põhiseaduslike institutsioonide ametiisikutelt 226 deklaratsiooni (2007. aastal 209). Hilinemisega esitati 5 deklaratsiooni.

Riigikantseleis laekus kokku 115 deklaratsiooni (2007. aastal 100), s.h 64 deklaratsiooni Riigikantselei ametnikelt, 26 deklaratsiooni Riigikantselei haldusalas oleva Rahvusarhiivi ametnikelt, 13 deklaratsiooni Riigikantselei valitsemisalasse kuuluva Integratsiooni Sihtasutuse ametiisikutelt ja 12 ministeeriumide kantsleritelt. Riigikogu Kantseleis laekus kokku 56 deklaratsiooni (2007. aastal samuti 56), Vabariigi Presidendi Kantseleis 10 deklaratsiooni (2007. aastal 9) (kantselei direktori asetäitja, osakondade juhtajad, talituste juhatajad), Riigikohtus 7 deklaratsiooni (2007. aastal 6) (personalijuht Riigikohtu direktori ülesannetes, Riigikohtu direktor, osakondade juhatajad), Riigikontrollis 27 deklaratsiooni (2007. aastal 26) (peakontrolörid, direktorid, riigikontrolöri nõunikud, teenistuse juhatajad, auditijuhid, riigisadaladusele juurdepääsu luba omavad ametnikud) ja Õiguskantsleri Kantseleis 12 deklaratsiooni (2007. aastal 12) (õiguskantsleri asetäitja-nõunikud, kantselei direktor – õiguskantsleri nõunik, osakonna juhatajad – õiguskantsleri nõunikud, finantsnõunik-paraamatupidaja, referent haldusküsimustes, II osakonna juhataja abi, õiguskantsleri personalinõunik).

Muud tulu saab Riigikantseleis 49 ametiisikut, Riigikogu Kantseleis 25 ametiisikut, Vabariigi Presidendi Kantseleis 3 ametiisikut, Riigikontrollis 6 ametiisikut. Riigikohtus deklareeris regulaarse muu tulu saamist üks ametiisik. Õiguskantsleri Kantselei ei ole oma aruandes muu tulu saajate kohta informatsiooni esitanud.

2.3. Maavalitsused

Deklaratsiooni esitajad on siin määratletud asutuste juhtide poolt KVS § 14 lõike 1 alusel. Erikomisjonile edastasid andmed kõik 15 maavalitsust. Maavalitsuste esitatud andmete üksikasjalikum ülevaade on toodud alljärgneva tabeli kujul.

	Maavalitsus	Maavalitsuse ametnik	Maavalitsuse hallatava riigiasutuse juht	SA juhatuse ja nõukogu liikmed	Kokku	sh muu tulu deklareerijad
1	Harju Maavalitsus	71	2		73	42
2	Hiiu Maavalitsus	31	2	21	54	18
3	Ida-Viru Maavalitsus	62	5		67	17
4	Jõgeva Maavalitsus	41	3	9	53	30
5	Järva Maavalitsus	37		11	48	12
6	Lääne Maavalitsus	46	6	7	59	27
7	Lääne-Viru Maavalitsus	44	3	5	52	12
8	Põlva Maavalitsus	15	2	1	18	13
9	Pärnu Maavalitsus	45	1	8	54	21
10	Rapla Maavalitsus	41	1	7	49	12
11	Saare Maavalitsus	32	1	3	36	13
12	Tartu Maavalitsus	48	5	7	60	13
13	Valga Maavalitsus	29	3	28	60	11
14	Viljandi Maavalitsus	44	1	9	54	37
15	Võru Maavalitsus	19		5	24	9
	Kokku	605	35	121	761	287

Seega on maavalitsuste ametiisikud ja maavalitsuste hallatavate riigiasutuste juhid ning sihtasutuste tegevjuhid, juhatuste ja nõukogude liikmed erikomisjonile saadetud arvandmete alusel esitanud ühtekokku 761 deklaratsiooni (23 deklaratsiooni võrra vähem kui 2007. aastal).

Hilinemisega esitas deklaratsiooni 20, deklaratsiooni jättis esitamata 21 isikut. Kõik ametiisikud täitsid majanduslike huvide deklaratsiooni korrektselt.

Ametiisikuid, kes deklareerisid regulaarse muu tulu saamist, oli maavalitsustes ja maavalitsuste hallatavates riigiasutustes 287 (2007. aastal 240).

Vastavalt küsimustikule tuli aruandes näidata, kas on esinenud korruptsioonikahtlusi, kontrollimisi, korruptsioonijuhtumeid ja kas kedagi ametiisikutest on vastutusele võetud.

Harju Maavalitsuse deklaratsioonihoidja märkis, et majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimisi on esinenud kahel juhul.

Saare Maavalitsuse aruande järgi kontrolliti Kaitsepolitsei ameti poolt 17 ametniku deklaratsioone.

Aruannete kohaselt korruptsioonikahtlustusi ja korruptsioonijuhtumeid maavalitsustes esinenud ei ole ja kedagi ametiisikutest ei ole esitatud vastutusele võtmiseks.¹⁶

¹⁶ Valga Maavalitsus on oma aruandes näidanud, et korruptsioonijuhtumeid ei ole esinenud, samas oli Valga maavanemale Georg Trašanovile esitatud süüdistus altkäemaksu ja pistise võtmises: <http://www.epl.ee/artikkel/446544>

2.4. Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid

Avalik-õiguslike ülikoolide rektorid on KVS § 14 lõike 9 järgi majanduslike huvide deklaratsioonide hoidjaks ülikooli osalusega äriühingu juhatuse ja nõukogu liikmetele ning ülikooli asutatud sihtasutuse tegevjuhile, juhatuse ja nõukogu liikmetele.

Erikomisjonile saadetud andmed on järgmised.

Tallinna Ülikool on asutaja kahes sihtasutuses: SA Ülikoolide Keskus Saaremaal ja Tallinna Pedagoogikaülikooli Arendusfond. 2008. aastal oli kohustus esitada majanduslike huvide deklaratsioon seitsmel endisel ja praegusel nõukogu ja juhatuse liikmel.

Tallinna Ülikooli rektorile esitati käesoleval aastal tähtaegselt kokku 6 majanduslike huvide deklaratsiooni. Üks sihtasutuse juhatuse liikme kohalt lahkunud isik deklaratsiooni ei esitanud.

Tallinna Tehnikaülikooli osalus kahes äriühingus ja kaheksas sihtasutuses:

AS Vähiuuringute Tehnoloogia Arenduskeskus, Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus, OÜ Eliko Tehnoloogia Arenduskeskus, SA Strateegilise Algatuse Keskus, SA Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus, SA TTÜ Arengufond, SA TTÜ Materjalitööstlustehnoloogia Siirdekeskus, SA Ülikoolide Keskus Saaremaal, Tallinna Tehnoloogiapargi Arendamise SA, Tallinna Ülikoolide Sihtasutus TTÜ Sport.

Kokku laekus majanduslike huvide deklaratsioone 47, neist 20 hilines; deklaratsiooni jättis esitamata 19.

Tartu Ülikool osaleb või teostab asutajaõigusi seitsmeteistkümnes äriühingus ning sihtasutuses: Eesti Nanotehnoloogiate Arenduskeskuse AS, OÜ Tartu Ülikooli Tehnoloogiapark, OÜ Tervisliku Piima Biotehnoloogiate Arenduskeskus, OÜ TÜ Kesklinna Apteek, OÜ TÜ Kirjastus, OÜ TÜ Raamatupood, OÜ TÜ Tamme Apteek, SA Eesti Agrenska Fond, Eesti Infotehnoloogia SA, SA Eesti Õigusfond, SA Juridicum, SA Strateegiliste Algatuste Keskus (SA tegevus peatatud), SA Tartu Teaduspark, SA Teaduskeskus Ahhaa, SA TÜ Kliinikum, SA Ülikoolide Keskus Saaremaal, Tartu Ülikooli SA.

Laekunud deklaratsioonide koguarv on 63, nendest 30. aprilliks 2008 (k.a) laekus 42. Esitamata jäetud deklaratsioonide koguarv on 6.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia osaleb sihtasutuses Tartu Muusikafestivalid, kus tal on kaks esindajat. Mõlemad nõukogu liikmed esitasid deklaratsioonid tähtaegselt.

Eesti Maaülikooli rektorile esitasid 2008. aasta 30. aprilliks majanduslike huvide deklaratsiooni Eesti Maaülikooli asutatud osaiühingute juhatuse liikmed, sihtasutuse tegevjuhid ja nõukogu liikmed. Kokku laekus 12 deklaratsiooni.

Eesti Kunstiakadeemia osaleb OÜ-s MoeMix ja SA-s G9. Akadeemia rektori andmetel laekus rektorile 37 majanduslike huvide deklaratsiooni, neist 1 esitati mittetähtaegselt ja esitamata on 7 deklaratsiooni.

Kokku laekus avalik-õiguslike ülikoolide rektoritele 167 majanduslike huvide deklaratsiooni, tähtajaks ei laekunud 49 deklaratsiooni ja deklaratsiooni esitamisest keeldujaid oli 25.

2.5. Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud

Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogud on sama avalik-õiguslike juriidiliste isikute juhatuste liikmete deklaratsioonihoidjaks (KVS § 14 lõige 8).

Eesti Arengufondi nõukogule laekus 2008. aastal tähtaegselt 1 majanduslike huvide deklaratsioon.

Eesti Haigekassa nõukogule esitasid juhatuse liikmed 5 deklaratsiooni.

Eesti Töötukassa nõukogule esitati tähtaegselt 3 deklaratsiooni.

Eesti Rahvusringhäälingu nõukogule esitasid Eesti Rahvusringhäälingu juhatuse praegused (5) ning Eesti Televisiooni ja Eesti Raadio juhatuse endised (5) liikmed. Kokku esitati õigeaegselt 10 deklaratsiooni.

Rahvusooperi „Estonia” nõukogule esitati 1 deklaratsioon.

Tagatisfondi nõukogule esitati 1 deklaratsioon, mis on kajastatud Eesti Panga esitatud arvandmetes.

Eesti Pangale esitati 3 deklaratsiooni.

2.6. Kohalike omavalitsuste (valdade/ linnade) volikogude andmed

Linnade ja valdade volikogu esimeestele saadeti vastamiseks järgmine küsimustik:

Andmed esitatakse järgmiselt:

1. Kes ametiisikutest esitasid MHD volikogu poolt määratud komisjonile:
 - 1.1 volikogu liikmed;
 - 1.2 volikogu ametiisikud;
 - 1.3 valla- /linna valitsuse liikmed ja ametiisikud;
 - 1.4 valla/ linna ametiasutuste juhid;
 - 1.5 valla/ linna ametiasutuse hallatavate asutuste juhid;
 - 1.6 omavalitsuse osalusega äriühingute juhatuste ja nõukogude liikmed;
 - 1.7 omavalitsuse osalusega eraõiguslike sihtasutuste juhatuste ja nõukogude liikmed?

Märkus: arvandmete loetelus ei kajastata volikogu esimehe ja vallavanema/linna peade deklaratsioone, kuna need esitatakse Siseministeeriumile ja kajastatakse Siseministeeriumi esitatud aruandes.

2. Laekunud deklaratsioonide (MHD) üldarv.

Märkus: deklaratsioonide üldarv on võrdne avalikustamisele kuuluvate (p 8) ja avalikustamisele mittekuuluvate (p 9) deklaratsioonide arvuga.

3. Kas oli ametiisikuid, kes ei esitanud MHD-d tähtajaks. Märkida arv.
4. Kas oli deklaratsiooni esitamisest keeldujaid (sh deklaratsiooni mitteesitajaid)? Märkida arv.
5. Kas oli deklarante, kes täitsid deklaratsiooni vormi vaid osaliselt? Märkida arv.
6. Juhul kui oli seaduserikkujaid, tuleb lisada, kuidas sellele on deklaratsioonihoidja poolt reageeritud.
7. Ametiisikute arv, kes deklareerisid, et nad saavad regulaarselt muud tulu (MHD vorm p 12).
8. Avalikustamisele kuuluvate deklaratsioonide üldarv.
Kelle MHD-d, millal ja kus avalikustatakse KVS § 15 lõike 3 kohaselt.
9. Avalikustamisele mittekuuluvate deklaratsioonide üldarv.
10. Kas on esinenud korruptsioonikahtlusi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
11. Kas on esinenud MHD-de kontrollimisi? Kui jaa, siis mitu juhtumit? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
12. Kas on esinenud avastatud korruptsioonijuhtumeid? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv.
13. Kas kedagi ametiisikutest on esitatud vastutusele võtmiseks? Näidata ametikoha nimetus ja isikute arv

2.6.1. Andmed linnadelt

Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmeid esitas 33 linnavolikogu. Kokku laekus 4326 majanduslike huvide deklaratsiooni: Elva 39, Haapsalu 90, Jõgeva 86, Kallaste 20, Keila 66, Kiviõli 47, Kohtla-Järve 105, Kunda 33, Kuressaare 93, Kärdla 34, Loksa 36, Maardu 32, Mustvee 19, Mõisaküla 31, Narva 100, Narva-Jõesuu 30, Paide 73, Paldiski 35, Põltsamaa 56, Põlva 42, Pärnu 157, Püssi 19, Rakvere 73, Saue 47, Sillamäe 40, Sindi 25, Tallinn 2073, Tartu 520, Tõrva 22, Valga 63, Viljandi 85, Võhma 27, Võru 108.

Langenud on hilinemisega esitatud majanduslike huvide deklaratsioonide arv. Esitamise tähtaega rikkus 125 ametiisikut, s.o 2,9% (2007. aastal oli 4,8%). Deklaratsiooni esitamisest keeldus 28 (1 inimene vähem kui 2007. aastal). Osaliste andmetega deklaratsiooni esitas 111 ametiisikut (2007. aastal esitati 227 osaliste andmetega deklaratsiooni).

Olulisi rikkumisi deklaratsioonihoidjad ei märkinud. Osaliselt täidetud deklaratsioonide esitajatel juhiti tähelepanu deklaratsioonis esinevatele puudustele ning paluti need parandada. Enamasti esines deklaratsioonides täitmata lahtreid või oli osa andmeid märgitud valele reale. Majanduslike huvide deklaratsiooni õigeaegselt mitteesitanud ametiisikutele tuletati nii suuliselt kui ka kirja teel meelde deklaratsiooni esitamise kohustust.

Muu tulu saamist on deklareerinud 1959 ametiisikut (s.o 45,3%). 2007. aastal oli muu tulu saajaid 47,2%. Meediaväljaannetes ja linnade kodulehekülgedel avalikustati 1217 deklaratsiooni (s.o 28,1%), eelmise aasta avalikustamise protsent oli 27,5.

Komisjonile esitatud aruannete järgi arvandmete esitamise ajaks korruptsioonikahtlusi, MHD-de kontrollimisi ning avastatud korruptsioonijuhtumeid esinenud ei olnud.¹⁷

Saue Linnavolikogu esitatud andmete kohaselt tegi volikogu revisjonikomisjon ettepaneku viia läbi sisekontroll Saue Muusikakoolis, kontrollimaks direktori tegevuse seaduslikkust. Juunikuul algatati direktori suhtes kriminaalmenetlus, mis arvandmete esitamise ajal kestis.

2.6.2. Andmed valdadelt

Majanduslike huvide deklaratsioonide arvandmeid esitas 194 vallavolikogu. Ühtekokku laekus 5157 majanduslike huvide deklaratsiooni: Abja 23, Aegviidu 20, Ahja 17, Alajõe 10, Alatskivi 26, Albu 17, Ambla 19, Anija 48, Antsla 42, Are 22, Aseri 28, Audru 44, Avinurme 22, Emmaste 11, Haanja 17, Haaslava 19, Halinga 43, Haljala 54, Halliste 15, Hanila 21, Harku 39, Helme 14, Hummuli 19, Häädemeeste 43, Iisaku 37, Illuka 11, Imavere 24, Juuru 12, Jõelähtme 59, Jõgeva 38, Jõhvi 27, Järva-Jaani 36, Järvakandi 31, Kaarma 24, Kadrina 38, Kaisma 10, Kaiu 24, Kambja 25, Kanepi 32, Kareda 19, Karksi 57, Karula 13, Kasepää 19, Kehtna 47, Keila 34, Kernu 30, Kihelkonna 14, Kihnu 21, Kiili 26, Koeru 31, Kohila 45, Kohtla 16, Kohtla-Nõmme 14, Koigi 25, Kolga-Jaani 20, Konguta 15, Koonga 18, Kose 35, Kullamaa 23, Kuusalu 52, Kõlleste 14, Kõo 18, Kõpu 14, Kõue 17, Kõrgesaare 13, Käina 22, Kärla 15, Käru 15, Laekvere 27, Laeva 16, Laheda 20, Laimjala 18, Lasva 17, Lavassaare 16, Leisi 26, Lihula 47, Lohusuu 19, Luunja 24, Lüganuse 18, Lümanda 21, Maidla 16, Martna 18, Meeksi 14, Meremäe 29, Mikitamäe 23, Misso 20, Mooste 18, Muhu 15, Mustjala 18, Mõniste 18, Mäetaguse 31, Mäksa 17, Märjamaa 61, Nissi 26, Noarootsi 16, Nõo 19, Nõva 17, Orava 23, Orissaare 32, Oru 24, Otepää 102, Padise 26, Paide 31, Paikuse 32, Paistu 26, Pajusi 25, Pala 28, Palamuse 26, Palupera 19, Peipsiääre 16, Pihla 17, Piirissaare 10, Puhja 28, Puka 20, Puurmanni 24, Põdrala 15, Põltsamaa 32, Põlva 23, Pärsti 36, Põide 18, Pühalepa 22, Raasiku 35, Rae 51, Raikküla 37, Rakke 37, Rakvere 26, Rannu 14, Rapla 50, Ridala 36, Risti 21, Roosna-Alliku 20, Ruhnu 13, Rõngu 35, Rõuge 44, Rägavere 21, Räpina 48, Saarde 35, Saare 14, Saarepeedi 18, Saku 53, Salme 23, Sangaste 23, Saue 35, Sauga 29, Sonda 18, Surju 13, Suure-Jaani 35, Sõmerpalu 18, Sõmeru 23, Tabivere 21, Taebala 29,

¹⁷ Tallinna Linnavolikogu deklaratsioonihoidja on märkinud, et komisjoni poolt avastatud korruptsioonijuhtumeid ei ole esinenud. Samas on aruande esitamise ajaks esitatud pistise kahtlustus Tallinna Kommunaalameti peainsener Jaan Maanasele:

<http://paber.ekspress.ee/viewdoc/BEBFAF152A25FE36C225744E00537B92>

Korruptsioonialases kuriteos on süüdi mõistetud ka Kiviõli endine linnaapea Voldemar Trumm:

<http://www.arileht.ee/artikkel/414999>

Kriminaalasi on algatatud altkäemaksu andmise kahtlustuse osas ka Narva Linnavolikogu liikme Aleksandr Moissejevi osas: <http://www.pohjarannik.ee/modules.php?name=News&file=article&sid=9120>

Taheva 16, Tahkuranna 26, Tamsalu 56, Tapa 51, Tartu 27, Tarvastu 17, Toila 25, Tootsi 13, Torgu 12, Tori 44, Torma 33, Tudulinna 14, Tõlliste 23, Tõstamaa 16, Tähtvere 15, Türi 73, Urvaste 14, Vaivara 35, Valgjärve 24, Valjala 19, Vara 25, Varbla 15, Varstu 21, Vasalemma 23, Vastse-Kuuste 17, Vastseliina 38, Veriora 22, Vigala 23, Vihula 42, Viimsi 68, Viiratsi 25, Vinni 56, Viru-Nigula 23, Vormsi 21, Võnnu 20, Võru 31, Väike-Maarja 49, Vändra alev 21, Vändra vald 24, Värskä 41, Väätša 25, Öru 12, Ülenurme 24.

30. aprilliks 2008 ei esitanud oma majanduslike huvide deklaratsiooni 200 ametiisikut, s.o 3,87% (2007. aastal rikkus esitamise tähtaega 288 ametiisikut, mis moodustas kõikidest esitajatest 5,07%). Deklaratsiooni esitamisest keeldus 96 (2 võrra vähem kui 2007. aastal). Osaliste andmetega deklaratsiooni esitas 81 ametiisikut (6 võrra vähem kui 2007. aastal). Muu tulu saamist on deklareerinud 2913 isikut (s.o 56,48%). 2007. aastal moodustas muu tulu saajate hulk 56,97% deklarantide arvust. Deklaratsioonidest avalikustati 3677 (s.o 71,3%). 2007. aastal oli avalikustamise protsent 69,17. Avalikustamisele ei kuulunud 2008. aastal 1480 majanduslike huvide deklaratsiooni.

Korruptsioonivastase seaduse § 15 lõike 3 kohaselt tuleb kohaliku omavalitsusüksuse volikogu liikme ja vallavalitsuse liikme deklaratsioonid avalikustada vallavolikogu määratud väljaandes. Seega on seadus pannud deklaratsioonihoidjale kohustuse avalikustada nimetatud ametiisikute deklaratsiooniandmed, ent jätnud volikogu enda otsustada, millises väljaandes seda teha. Kuna seadus ei sätesta, mis tähtaja jooksul peavad deklaratsiooniandmed olema avalikustanud, on erikomisjon soovitanud avalikustamisel juhinduda erikomisjonile Riigikogu otsusega sätestatud kahekuulisest tähtajast.

Kohalike omavalitsusüksuste praktika deklaratsioonide avalikustamise väljaande ja tähtaja valikul on erinev. Nii on märgitud, et deklaratsiooniandmed avalikustatakse valla ajalehtedes, veebilehtedel, vallavalitsuse teadetetahvil või kohalikes raamatukogudes jne.

Avalikustamise tähtaja osas pole paljudel juhtudel üldse vastatud või on vastus üldsõnaline või tähtajad liiga pikad: „II poolaasta jooksul”, „hiljemalt 6 kuu jooksul pärast esitamise tähtaega”, „üks kord aastas”, „novembrikuus” jne.

Nii on näiteks avalikustamise tähtaja kohta esitatud küsimusele jätnud vastamata Kiili Vallavolikogu. Juulikuus pöördus erikomisjoni poole oma märgukirjaga Kiili valla elanik, kes väljendas oma muret selle üle, et Kiili Vallavolikogu ei täida korruptsioonivastase seaduse § 15 lg 3 nõudeid ega avalikusta Kiili Vallavolikogu ja Vallavalitsuse liikmete iga-aastaseid majanduslike huvide deklaratsioone. Kontrollimisel ilmnes, et nimetatud ametiisikute 2007. ja 2008. aasta deklaratsiooniandmeid ei olnud avalikkusele kättesaadavaks tehtud. Pärast komisjonipoolset märgukirja Kiili Vallavolikogule avalikustati ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonide andmed valla veebilehel ja valla ajalehes.

Komisjonile edastatud arvandmetest kokkuvõtte tegemisel ilmnes, et volikogu ja vallavalitsuse liikmete majanduslike huvide deklaratsioone ei ole avalikustanud ka Are ja Koonga Vallavolikogu. Ka siin reageeris erikomisjon omapoolse märgukirjaga mõlemale Vallavolikogule, teavitades neid deklaratsioonide avalikustamise kohustusest ja selle tegemata jätmisega kaasnevast vastutusest korruptsioonivastase seaduse järgi. Koonga deklaratsioonihoidja poolt avalikustati deklaratsiooniandmed detsembrikuu esimesel dekaadil.

Vastavalt küsimustiku punktidele 10-13 tuli aruandes näidata, kas on esinenud korrupsioonikahtlusi, kontrollimisi, korrupsioonijuhtumeid ja kas kedagi ametiisikutest on vastutusele võetud.

Üldreeglina on valdade deklaratsioonihoidjad vastanud, et korrupsioonikahtlusi, kontrollimisi, korrupsioonijuhtumeid ei ole esinenud ja ametiisikuid pole vastutusele võetud

Järva-Jaani deklaratsioonihoidja esitas 29.05.2007. aastal avalduse Politseiameti Lääne Politseiprefektuuri Paide Politseijaoskonnale keskkonnanõuniku vastutusele võtmiseks korrupsioonivastase seaduse alusel. Läbiviidud menetluse tulemusena tehti ametiisikule suuline hoiatus.

Kihnu Vallavolikogu esitatud aruande kohaselt esines vallas kolm korrupsioonikahtlust. Vallavanema, abivallavanema ja volikogu liikme puhul avastati korrupsioonijuhtum ning nad võeti vastutusele.

Türi Vallavolikogu majanduslike huvide deklaratsioonide hoidmise komisjoni poolt esitatud aruande järgi kontrolliti ühte Türi Linnavara nõukogu liikme deklaratsiooni.

Vändra alevivalitsuse deklaratsioonihoidja märkis aruandes, et majanduslike huvide deklaratsioonide kontrollimisi viidi läbi kolme volikogu liikme puhul. Esitatud andmete järgi korrupsioonijuhtumeid ei esinenud ja kedagi ametiisikutest vastutusele ei võetud.

2.7. Koondandmed MHD-de laekumiste ja KVS-i rikkumiste kohta 2008. aastal
MHD-de laekumised

Jrk	Deklaratsioonihoidja	MHD arv 2008	MHD arv 2007	Võrdlus 2007
1.	Riigikogu korruptsioonivastane erikomisjon	335	347	-12
2.	Ministeeriumid	2268	2130	+138
	Valitsemisalad	16877	16539	+338
	Ministeeriumid ja valitsemisalad			
	Kokku	19145	18669	+476
3.	<u>Põhiseaduslikud institutsioonid</u>			
	Riigikogu Kantselei	56	56	0
	Vabariigi Presidendi Kantselei	10	9	+1
	Riigikantslei	115	100	+15
	Riigikohus	7	6	+1
	Õiguskantsleri Kantselei	11	12	-1
	Riigikontroll	27	26	+1
	Kokku	226	209	+17
4.	Maavalitsused ja nende hallatavad riigiasutused	761	784	-23
5.	Avalik-õiguslikud ülikoolide äriühingute ja sihtasutuste tegevjuhtide, juhatuste ja nõukogude liikmete kohta (MHD-d esitatakse ülikooli rektorile)			
	Eesti Kunstiakadeemia	37	38	-1
	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	2	2	0
	Eesti Maaülikool	12	8	+4
	Tallinna Ülikool	6	6	0
	Tallinna Tehnikaülikool	47	49	-2
	Tartu Ülikool	63	88	-25
	Kokku	167	191	-24
6.	Eesti Pank sihtasutuse juhatuse ja nõukogu liikmete kohta	4	6	-2
7.	Avalik-õiguslike juriidiliste isikute nõukogude andmed juhatuste liikmete kohta			
	Eesti Arengufondi nõukogu	1	1	0
	Eesti Haigekassa nõukogu	4	5	-1
	Eesti Töötukassa nõukogu	3	4	-1
	Eesti Rahvusraamatukogu nõukogu	0	0	0
	Eesti Kultuurkapitali nõukogu	0	0	0
	Rahvusopera „Estonia” nõukogu	1	1	0
	Rahvusringhäälingu nõukogu	10	8	+2
	Tagatisfondi nõukogu	0	0	0
	Kokku	19 ¹⁸	19	0
8.	Kohalike omavalitsuste volikogude andmed:			
	linnavolikogud (33 linna)	4326	4340	-14
	vallavolikogud (194 valda)	5157	5680	-523
	Kokku	9483	10020	-537
	Kokku on Eestis esitatud	30140	30245	-105

¹⁸ Kultuurkapitali nõukogu (2) andmed sisalduvad Kultuuriministeeriumi arvandmetes ning Tagatisfondi nõukogu (1) andmed on kajastatud Eesti Panga arvandmetes.

KVS-i rikkumised 2008. aastal erikomisjonile esitatud andmete alusel

Seaduserikkumine väljendus	Isikute arv 2008. aastal	Isikute arv 2007. aastal	Võrdlus 2007. aastaga
MHD tähtjaks mitteesitamine	890	1209	-319
MHD üldse esitamata jätmine või esitamisest keeldumine	814	454	+360
MHD vaid osaline täitmine	920	1022	-102
Kokku	2624	2685	-61

Riigikogu korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjonile laekunud andmete põhjal on 2008. aastal majanduslike huvide deklaratsioonidega seotud rikkumiste üldarv mõnevõrra vähenenud (võrreldes 2007. aastaga 61 rikkumise võrra). Deklaratsioonihoidjate poolt märgiti 2008. aastal kokku 2624 rikkumist.

Deklaratsiooni osaliselt täitnud ametiisikute arv on 2008. aastal vähenenud 102 isiku võrra.

Vähenenud on ka tähtjaks deklaratsiooni esitamata jätnud ametiisikute arv, kuid jätkuvalt on suurenenud deklaratsiooni üldse esitamata jätnud ametiisikute arv.

Arvestada tuleb ka asjaoluga, et deklaratsioonid, mis on laekunud peale deklaratsioonihoidjate poolt koostatud aruannet, pole korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni tehtud ülevaates kajastatud.

Näiteks on Siseministeeriumi deklaratsioonihoidja andmetel detsembrikuu seisuga suurem osa ametiisikuid oma majandusliku huvide deklaratsiooni esitanud. Probleeme tekitab Piirivalveametist lahkunute ametiisikutega kontakti saamine, kuna paljud on asunud elama välismaale. Deklaratsiooni mitteesitajatest on üks ametiisik kinnipidamisasutuses ja kolm surnud.

Ka käesoleval aastal on deklaratsiooni mitteesitajateks valdavalt endised ametiisikud, kes peavad deklaratsiooni esitama 2 aastat pärast ametikohalt lahkumist. KVS-i sätete rikkujateks on ka ametiisikud, kes on esitanud deklaratsiooni põhitöökohta ja keeldunud esitamast seda teistele, selleks volitatud deklaratsioonihoidjatele.

Deklaratsiooni hilisema esitamise põhjustena toodi välja pikaajalist haigestumist, tööülesannete täitmisest tulenevat ajanappust, pikaajalisi lähetusi ja puhkuseid (sh lapsehoolduspuhkus), hooletust, unustamist.

Haridus- ja Teadusministeeriumi deklaratsioonihoidja märkis, et paljude tähtjaks mitteesitanud isikute puhul on tegemist endiste koolijuhtidega, endiste sihtasutuste kontrollorganite liikmetega, kes ei olnud teadlikud kohustusest esitada deklaratsioone ka kaks aastat pärast ametist lahkumist. Osad jälle ei olnud teadlikud kohustusest esitada oma deklaratsioon mitmele deklaratsioonihoidjale.

KVS § 18 lõike 3 kohaselt peab juhul, kui ametiisik on deklaratsiooni tähtpäevaks esitama jätnud, vastav minister, asutuse juht või kohaliku omavalitsuse volikogu esimees avaldama selle kohta teate Riigi Teataja Lisas ühe kuu jooksul, arvates seaduse rikkumise teatavaks saamisest.

Riigi Teataja Lisas avalikustatud andmed KVS-i rikkumiste kohta
KVS § 18 lõike 3 nõude täitmiseks

Avalikustamise kuupäev	RTL nr	Avalikustaja	Kelle rikkumise kohta
04.07.2008	56	Väätsa Vallavolikogu	Hilinemisega esitasid deklaratsiooni 2 volikogu liiget ja 1 vallavalitsuse liige. Esitamata on deklaratsioon 1 endisel vallavolikogu ja 1 endisel vallavalitsuse liikmel ning 1 lasteaia juhatajal.
28.05.2008	43	Jõgeva Vallavalitsus	1 volikogu liige ei esitanud MHD tähtaegselt
10.07.2008	57	Türi Vallavolikogu	1 vallavolikogu liige ei esitanud MHD tähtaegselt

Ametiisikuid, kelle kohta avaldati teade 2008. aastal Riigi Teataja Lisas, oli kokku 8 (2007. aastal 30). See moodustab vaid 0,30% kõikidest esitamise tähtaega rikkunud ametiisikutest. 2007. aastal oli nimetatud protsent 1,1 ja 2006. aastal 0,6. Seega on 2008. aastal KVS § 18 lõike 3 täitnute protsent madalam kui eelnevatel aastatel.

3. Komisjoni edasisest tegevuskavast

Lisaks Riigikogu 10. mai 2007. aasta otsusest tulenevate ülesannete täitmisele keskendub erikomisjon eelseisval aastal

- koostööle uue korruptsioonivastase seaduse eelnõu väljatöötamisel ja majanduslike huvide deklareerimise süsteemi tõhusamaks muutmisel,
- koostööle erakonnaseaduse ja teiste valimisseaduste muudatuste väljatöötamisel, mis lähtuvad GRECO III hindamisaruandes Eestile antud soovitudest,
- parlamentaarsele kontrollile korruptsioonivastases strateegias 2009. aastaks kavandatud meetmete elluviimise üle,
- parlamentaarsele kontrollile ÜRO korruptsioonivastase konventsiooni ratifitseerimise dokumentide ettevalmistamise üle,
- parlamentaarse kontrolli käigus valitsusasutuste ja uurimisorganite esindajatega kohtumiste korraldamisele,
- kohalike omavalitsuste esindajatega ja korruptsiooni temaatikaga tegelevate kolmanda sektori esindajatega kohtumiste korraldamisele,
- osalemisele komisjoni töövaldkonnaga seotud sise- ja välisriiklikel koolitustel,
- valimiskampaaniate rahastamise aruannetega seonduvate juhendmaterjalide eelnevale väljatöötamisele,
- komisjoniliikmete aktiivsemale tegevusele 2009. aasta Euroopa Parlamendi ja kohaliku omavalitsuse volikogude valimise kampaania rahastamise aruannete kontrollimisel kehtiva seadustiku raames.

Käesolev ülevaade on läbi arutatud erikomisjoni 2008. aasta 8. detsembri ja 15. detsembri istungitel ning esitatakse Riigikogule ja avalikustatakse Riigikogu veebilehel.

Jaanus Marrandi
Erikomisjoni esimees

17. detsember 2008